

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

V. Laudatio S. Tryphonis A. Theodoro Duca Lascari

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

LAUDATIO
A. LEONE

ποιάς δ' οὐκ ἀμείνων ἐπιβουλῆς ἢ ψυχῆ σοῦ
τυγχάνουσα βοηθοῦ; ἢ τίνα χρῆ καλεῖν κοι-
νὸν ἀνθρώπων ἰατροῖον ἢ ταμείον ἢ καταφύ-
γιον; τῆ σῆ προσεῖναι τῶν λειψάνων θήκη τὴν
κλήσιν ἀνομοῖ.

12. Ἄλλ' ὦ θείας μὲν ὑπάρξας γενέσεως¹,
θεῖον δ' ἡμῖν καὶ κατὰ φωστῆρα λάμποντα βίον
ὡς ἀληθῶς ἐπιδείξας, τοῦτό σοι τὸ τῶν λόγων

ἔργον καὶ ὡς κοινῶ μὲν ἀριστεῖ παρ' ἡμῶν ἐξε-
γάσθη². δ δέ με πρὸς τοῦτο μᾶλλον ἤνεγκεν,
ὅτι εἰς ταῦτον ἑκατέρους ὁ καιρὸς συναντᾷ³,
σοὶ μὲν τοὺς ὑπὲρ ἀληθείας καταλόσαντι πό-
ρους ἀφθάρτου διαδήματος⁴ δόξης κληρονομεῖν,
ἐμοὶ δὲ τῶν ἐξ ἀμαρτίας ἀγωνισμάτων ἀπολε-
λωτρωμένῳ⁵ αὐτοκράτορος δόξης ἐπιλυθῆσαι.

12. —¹ γενέσθαι C. —² ἐξεργάσθη B, C. —³ συνιστᾷ A. —⁴ διαδήματι B. —⁵ λελυτρωμένῳ B.

V. LAUDATIO S. TRYPHONIS A. THEODORO DUCA LASCARI

E codice bibliothecae Vaticanae gr. 516 (= D). Cf. Comm. praev. num. 10.

B Ἀτοκράτορος Θεοδώρου σοφωτά-
του Δούκα τοῦ Λάσκαρι ἐγκώμιον
εἰς τὸν ἄγιον μεγαλομάρτυρα τοῦ
Χριστοῦ Τρυφωνα πρὸ τῆς τῆς βα-
σιλείας ἐντελεχείας¹.

Exordium. 1. Κρίνα ἐξ ἄγρου καὶ θεύματα ἐκ πηγῆς καὶ
ἢ τῶν ἑκατέρων ἐνφροσύνῃ τοῖς τὴν μετάλη-
ψιν αὐτῶν μεταλαμβάνουσι γνώριμον, ὅτι² αἰσ-
θήσει πειράζεται· τοῦ μὲν γὰρ ἐκκέρχεται τῶν
βοτάνων ἢ ὀσμῆ πρὸς τὸ ἰλαρόν τὰ αἰσθητή-
ρια τῶν διερχομένων, τῆς δὲ τῶν ἡμεμάτων ἢ χύ-
σις διαρρέει πρὸς τὸ ἀντλεῖν τοὺς διψῶντας ἐκ
ταύτης καὶ κορενέσθαι· ἦν δὲ τοῦτο Θεοῦ
τὸ δῶρον ἢ μᾶλλον τοῦ ἄγρου τε καὶ τῆς πηγῆς·
εἰ γὰρ τοι καὶ ἐξ ἐκείνων τὰ ἡδέα τάχα τις
εἴπῃ ἐκβλύζειν καὶ διὰ τοῦτο τούτων ὑπάρχειν,
ἀλλ' οὐδ' οὐκ ἔστι τοῦτο τῶν ἀναγκαίων οὔτε μὴν,
ὡς ἐκ πρώτης αἰτίας διὰ τὸ ὄραν ἡμᾶς αὐτὸ
προσερχῶς γιγνόμενον, ἀληθές, ἀλλὰ πολὺ τοῦ
δευτέρου λειπόμενον καὶ πρὸς σόφισμα πίπτει·
εἴπω τὸ ἀληθέστερον· ἢ γὰρ συνακτικὴ καὶ
C ποιητικὴ τῶν γεγονότων ἰσχὺς τοῦ Θεοῦ ἔχει
μέντοι καὶ ἐν τοῖς ἔργοις θελητῶς οὐκ αἰετὸν ὄρμη-
καὶ ἐν τοῖς μὴ ἔργοις θελητῶς τὸ ἀρχαίτιον καὶ
ποιητικόν, τὸ ἐκ ταύτης εἶναι καὶ διαμένειν
αὐτὰ, καὶ πᾶν ὃ, τι τέλος τούτων ἐξ αὐτῆς καὶ
κινούμενον καὶ γιγνόμενον· ἔχει δὲ καὶ τὸ σο-
φόν καὶ διακριτικόν καὶ διὰ τοῦτο διεῖλε
βασιλικῶς καὶ σοφῶς· καὶ οἷς μὲν καὶ τὴν
θέλησιν ἔδωκε τῷ εὐεργετῇ μαθήσασα· οἷς δὲ
τῆ φυσικῆ τάξει διακατερεῖν διωρίσατο, εὐε-
ργετήσασα καὶ ταῦτα τὸ μὴ μετὰ θελήσεως τέλη
τελοῦν, τὰ χρηστὰ παρὰ τῶν πρῶτων ἐπαινεῖ-
σθαι τε καὶ θαυμάζεσθαι καὶ ὥσπερ ἐκ περιου-
σίας ἐνεργεῖν νομίζεσθαι. Ἄρθει γὰρ τὸ κρίνον
ἐν τῷ ἄγρῳ καὶ οἱ ὀρῶντες αὐτὸ³ θαυμάζουσι
μᾶλα γε, εἰ μὴ τις ὡς ἐγὼ ἐξεταστικὸς καὶ τῆς
ἐξεταστικῆς θρέμμα ὑπάρχων διαβιβᾷ τὸν
νοῦν καὶ θαυμάσει τὸν πρωταίτιον βασιλέα
Θεόν· οἱ πλείους δὲ πρὸς αὐτὸ ὀρῶντες τοῦτο
μόνον θαυμάζουσι καὶ κατ' ἐδοξίαν τὸ παρα-
πλήσιον· βλάζει δὲ καὶ ἡ κρήνη καὶ οἱ μὲν δι-

φῶντες εἴπω καὶ Θεὸν αὐτὴν ὀνομάσει βοῦ-
λονται διὰ πολλὴν τοῦ νοῦ χανῶσιν, τὸ ἄκος
τῆς δίψης αὐτῶν θεραπεύσαντες ἐξ αὐτῆς, εἰ
μὴ κάκειος Ἐρμοῦ τις γόνος τυχῆ ἀναζητῶν
τὴν πρώτην ἐγγένειαν καὶ ἀνατρέχων εὐρήσει
τὴν μεγαλόκρονον τῆς τοῦ Θεοῦ πηγῆς σο-
φίαν ταύτης καὶ πάντων κρᾶτος εἶναι πρωταί-
τιον· ἔχει γὰρ ὁ βροτὸς ἐπισηφαλῆ τὴν ἐπίνοιαν
καὶ μάλιστα δεῖ οὐκ ἐκάθηρε τὸ ψυχικὸν ὄμμα
διὰ παιδείας. Ὁ γὰρ ἐξετάζων οὕτως ἂν ἐξετά-
σῃ καλῶς, εἰ ἐξητάσθῃ σοφίαν μαθάνων καὶ
ὅστις οὕτως ἐξητάσθῃ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα ἐκκα-
θαρθεῖς καὶ καθάρας. Ὁ γοῦν ἐξετασθεὶς καὶ
δυνάμενος ἐξετάζειν ἐξετάζεται τοῦ παντός τὰ
καθ' ἕκαστα, ὅστις ἔστι καὶ τέλειος. Ἐγὼ δὲ
λειπόμενος τῆς τοῦ τελείου εἰδοποιήσεως ἀπλω-
τῶς μὲν ἐξετάζω σχολῶς· ποῖ δὲ οὐκ ἀπλωτῶς ἐξε-
τάσω⁴, οὐτ' αὖ κοινὰς ἐννοίας καὶ γρημαλὰς
καὶ τοῖς περὶ τὴν ἐπιστήμην φιλοσοφίαν ἐξε-
τάσων, ἐπεὶ οὐκ ἐνιαῖα ἀλλ' ἐκ πολλῶν· ἀλλὰ
μᾶλλον τὴν θεολογικὴν καὶ ἀπλῆν· τούτων⁵
οὐδ' οὐκ ἔστι οὐδ' οὐκ ἔστι οὐδ' οὐκ ἔστι οὐδ' οὐκ ἔστι
ἐξετάσεως, μερικῶς ἐξετάσων καὶ φυσιολογικῶς
τάς ἀποδείξεις ἄξω πρὸς θεολογίαν τὴν ἀνω-
τάτω, ἢ ἐκείθεν λάβω τὴν τελειότητα· καὶ
μορφώσω τὸν λόγον, ὥστε κἂν ταῖς χρωματοπο-
γίας αὐτῶν πολλοὶ παρεκιάσων καὶ διέβλη
διὰ τῶν δούλων τὸ κλέος εἰς τὴν θεῖαν ὑψηλό-
τητα· τὸ δ' ἐξεταζόμενον οὐ μετ' ἀμυρσοβητή-
σεων ἢ ἀντιθέσεων ἢ ἐλέγχων τε καὶ μαρτύ-
ρων ἐξετάσωμεν, ὡς ἔνοι ἐξετάζουσιν ἕτερα.

2. Οὐδὲ γὰρ γήϊνον τοῦτο καὶ τῆς κάτω μοί-
ρας ἐστὶν ἀλλ' ὑπερκόσμιον ἐν τῇ χάριτι τοῦ
κυρίου μου· διὰ τοῦτο ἀπλῆν καὶ ἀληθεστάτην
ἔχει καὶ τὴν ἐξέτασιν· ἔστι δὲ τὸ ἐξεταζόμενον
τοῦτο μάρτυρος μνήμη καὶ κατορθώματα, καὶ
μάρτυρος ὑψηλοῦ καὶ τῆς βασιλικῆς τριᾶδος θε-
ραπευτοῦ, μάρτυρος τοῦ λίσαντος δαιμονικὴν
ἀπάτην ἐν τῷ σταδίῳ καὶ δεσμῷ θείῳ τῆς εὐσε-
βείας δήσαντος τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν ἀγάπην
Χριστοῦ· μάρτυρος ἀληθοῦς, ἀληθινὴν καταγ-
ρεϊλαντος πίστιν καὶ ψεύδος ἐκμειώσαντος τὸ
ὀλέθριον· μάρτυρος ἄγρου ἀρετῆ, ἀμόμονο πισ-

1. —¹ ἐντελεχείας D. —² (γ. ὅτι) E. Kurtz, γνω-
ρίμος D. —³ in marg. D. —⁴ καὶ φυσιολογικῶς add.

dein del. D. —⁵ τί τῶν D.

-τελ

Quantis
laudibus
martyres
extollendi,

A τει, σοφοῦ τῆ λατρείᾳ καὶ καλλίστου κατὰ δι-
 δαχὴν κυριακῆν τὴν ἀνωτάτω· ὁ γὰρ ἔστι τῆ
 μαρτύρου ἀνδρείᾳ ἰσὸν τι ἢ παρόμοιον, ὅτι περὶ
 τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ τὸ θηήσκον οὗτοι προετι-
 μήσαντο. Μάρτυρος μνήμη καὶ μάρτυρος κατο-
 θωριάτων μετ' ἐγκωμίων ἐξετάσις, ἢ μὲν ἔχουσα
 σύμφυτον, ὅτι μάρτυρα ἑμὴ καταγγέλλει τὸ
 ἄριστον, τὰ δὲ ὡς μὴ θέοντα λήθη δοθῆναι καὶ
 ἐπὶ τὴν τοῦ λόγου κείμενά τε ἀκρόφειαν
 <καὶ> τῆς εὐσεβείας τὸς ἑταίρους περικα-
 λούμενα· διὰ τοῦτο ἐγκωμιάζεται μάρτυς καὶ
 τὰ τοῦτου ἐδικλῆ κατορθώματα· οὐκ ἐξετάζο-
 μεν τοῖνον ἀλλὰ θαυμάζομεν· ὁ πρὸς ἄλλους
 ἀγῶνας τοὺς τοῦτου ζυγαστατοῦμεν ἀλλ' ἐπι-
 τερατάμεθα τοῦτοις, ὡς ἐν παστῷ νόμῳ καλοῦ
 τυχοῖσα νυμφίον· ἔχει γὰρ οὗτος λόγον πρὸς
 τὴν ἐκκλησίαν Θεοῦ ὡραιότατον νυμφίου, ἦν
 ἐνυμφεῖθη καὶ ἡ αὐτὸν κατενύμφευσε, τὴν ὡραι-
 οτάτην ταύτην ἀπιστοσφῆν σχὸν διὰ τῆς ἀλλή-
 σεως· πάλιν ἐρῶ, μάρτυρος μνήμη, τοῦ μεγαλο-
 μάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Τρυφῶνος· τοῦτου
 γὰρ τὰ ἐγκώμια· καὶ μάρτυρος ἑτέρῳ ἀνθρωπί-
 νῳ φύειν ἀγωνισαμένον πρὸς βασιλεῖς καὶ ἄρ-
 χοντας, πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας τοῦ
 σκότους, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ αἰῶνος
 τούτου· ἔδει γὰρ ἀνθρώποις ἠτιτηθῆναι τὸν
 Σατανᾶν καὶ δι' ὧν πτώμα ἦεν ὀφρὴν δέξασθαι
 τὴν καιρίαν τῆ τοῦτου ἀνορθώσει καὶ ἀνυψώσει.
 Θεὸς γὰρ ἐπὶ γῆς, καὶ βροτῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς
 παρεστῆσαν λαμβάνει· Θεὸς ἐν πάθει τε καὶ
 ὀδύνας, καὶ ἀνθρώπος πολιτογραφεῖται εἰς
 τὸν Παράδεισον· καὶ ὅθεν κακῶς παρακούσας
 ἐξῆλθε, καλῶς ταπεινωθεὶς κατὰ χάριν εἰσερ-
 χεται καὶ ἀντιδέχεται ἐδδογίαν τῆ τοῦ πτώ-
 ματος κατακρίσει· Ὁ λόγος γὰρ σαρκωθεὶς
 τὴν ἕλην ἐπειρήσθη τε καὶ ἔστισε τοῦ μη πε-
 ραιτέρω βαίνειν ἐπὶ τὰ ἀσχηστα· ἐντεῦθεν
 γὰρ ἀποστόλων κηρύττει χορεία καὶ πιστεύει
 τὸ πλῆθος, καὶ ὁ Σατὰν κακῶς ὀδυνᾷται· καὶ
 μία πόλις ἐν οὐρανῷ ἐκ διαφόρων ἐθνῶν γίγνεται.
 Gal. 3, 28. Οὐκ ἦν γὰρ Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, οὔτε περιτο-
 μὴ αὐτοὺς διαστέλλει καὶ ἀκροβυστία, οὔτε
 βαρβαρικόν τι καὶ σκυθικόν καὶ ἔθος τοῦτοις
 δίδωσι τὸ ἀλλοῖον· οὐκ ἦν δοῦλός τε καὶ ἐλεύ-
 θερος καὶ τὸν μὲν νόμος δουλείας δεσμεῖ, τὸν
 δὲ τὸ ἀντεξουσίαν τῶν παρατυχόντων ἐλευθε-
 ροῖ· ἀλλὰ πάντες οἱ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Χριστοῦ·
 ἐκεῖθεν ἀποστόλων χορεία, προφητῶν ὄμιλος,
 μαρτύρων στρατιά, ἱεραρχῶν σύνοδος, ἀσκη-
 τῶν τάξις, γυναικῶν ἁγίων χορός, ἐπὶ ἐνὸς βα-
 σιλέως Χριστοῦ κυβερνηθέντα πρὶν καὶ νῦν
 ἐλλαμπόμενα, εἰ καὶ μὴ ἐντελεχῶς τὸ πᾶν εὐε-
 γέτημα· Ἐκεῖθεν γὰρ ἐπεραιώθη Ἰουδαῖος κη-
 ρύσεων Χριστοῦ, Ἕλλην θεολογίας, Ἰταλὸς
 πιστεύσας, Σύρος διὰ τοῦτον ἀσκήσας, Καπ-
 παδόκης ἀθήσας, καθὰ καὶ ὁ μέγας μάρτυς
 Τρυφῶν τοῦτο ἐποίησε. Πᾶν γένος καὶ ἡλικία
 πᾶσα τοιγαροῦν εἰς ἐν εἰς ἕκαστος ἀφορῶντες
 τέλος ἐν διαφόροις τρόποις κατεκληρώσαντο τὸ
 ποθοῦμενον· Ἐπεὶ δὲ περὶ τοῦ Τρυφῶνος διε-
 ξιέται ὁ λόγος νῦν ἦξε τὸν ἄξονα τοῦ λόγου

ἡμῶν, περὶ τοῦτου λέξαι καὶ δίκαιον διακρί-
 νομεν τὰ τῶν ἄλλων καταλιμπάνοντες· αὐτῷ δὲ
 ἐπεικῶς ἀκροῦσασθαι πάντα τῶν ἀριστευμά-
 των τοῦ γενναίου καὶ μὴ δυσχεραίνειν μήτε
 τῷ ὄγκῳ τοῦ λόγου χαυνοῦσθαι τὸν ψυχικόν
 τόνον, τῆ γλυκύτητι τοῦ ἀλλητοῦ τῶν θαυμά-
 των ἀγαλλωμένων καὶ μᾶλλον αὐτῷ τὴν χάριν
 εἰς ἀντίοσιν ὀρουμένων, ψυχῆς κάθαρσιν, ἢ
 ἐμοὶ πρὸς τὸ καταδεξιῶσασθαι ἔπεινον, ἐπειδὴ
 ἢ τῶν ἁγίων ἐπισκεψίς ἀνυστικωτέρα ὑπάρχει
 ψυχῆς ἀφέλεια ἢ ἢ τῶν ἀνθρώπων σαρκὸς παχύ-
 τητος ἀρωγὴ· καὶ πρῶτον μὲν οὕτως δεῖ
 λέξαι, ὅθεν ὠρηται καὶ οὗτος ἦν ὁ ἅγιος, εἴτα
 καὶ τὰ ἐξῆς.
 3. Οὗτος τοῖνον Καππαδόκης (1) τὸ γένος ἦν, Cappadox,
 εὐγενεὶς χάρον καὶ ὄραλον φυτῶν, Καππαδοκίαν
 δὲ λέξας, τὸν ὀφθαλμὸν εἰρηκα τῆς Ἀσίας· γο-
 νέων ἐδλαβῶν κατὰ γε τὴν πολιτεομένην τῷ
 τότε καιρῷ πολιτείαν· ἀνατροπῆν δὲ εἰληχῶς
 ἀμυγῆ, ἄμικτον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἤρετίσαιο βίον,
 ἢ ἐκ τοῦτου μονοειδῶς πολιτεῖται καὶ Θεὸν
 ἔνα προσκνητὸν ἐν τρισὶ προσώποις ὑμνούμε-
 νον· καὶ ἦν ποιμὴν ἐπὶ τὰ ἄσχη χήρας ποιμαί-
 νων καὶ τὴν ἀπλοτάτην βιούμενος βιοτήν· ἔστι
 γὰρ τὸ ἀμέθεκτον τῆς ὄλης μᾶλλον εὐγένεια ἢ
 τὸ περὶ τὴν ἕλην καὶ τὰς ἐπάσεις πολύτροπον·
 ὅς γὰρ μονοειδῆ καὶ ἀπλοῦν βίον διάγει, εἰς ἐν
 ἔχει τὸν νοῦν, ἀνακτῆσασθαι σπεύδων τὴν πρῶ-
 την εὐγένειαν· καὶ τὸ πατρικὸν κλέος ἀνακαλέ-
 σασθαι, θέλας ἐννοίας καὶ πράξεις ἀρίστας· νοῦν
 καὶ διατελῶν· ὅς δὲ δοῦλων ἐπηρεσείας, ζη-
 μάτων ἀφορῆσαι, τόπον ματαίας, γυναικῶς καὶ
 παίδων ὀρέξαι καὶ ὅσοις περὶ τὸν βίον ἐνασχ-
 λείται, ματαιοῦται ματαιολογίαν ζήτων· ταῦτα
 γὰρ εἶπω πάντα ματαιότης ματαιότητων, τὰ Eccli. 1, 2.
 πάντα ματαιότης εἰσὶν· ἀλλ' οὗτος τὸ μὲν
 μάταιον διακρίνας οὐδὲν ἀπεσκορράκισε· τὸ δ' ἄ-
 πλοῦν ἤρετίσαιο ὡς ἄριστα διαγροῦς· καὶ δια-
 γροῦς ἄριστα κρείττονως τὴν οἰκείαν ψυχὴν
 ἐθεράπευεν· ἦν γὰρ τῷ βίῳ ἀπλοῦς, νέος τῷ
 χρόνῳ, σταθῆρὸς δὲ τῷ λογισμῷ· καὶ διακρίνας,
 ὅτι πολιά ἐστι φρόνησις ἀνθρώπου, ἡλικία δὲ
 Sap. 4, 9:
 γήρως βίος ἐξοχος ἔσπασμάτων, ἤρετίσαιο
 τῶν ἑκατέρων τὰ ἄκρα, τὰς ἀκρότητας μεσότη-
 τας δειξας καὶ ἀκρότητας τὰς μεσότητας· τοι-
 γαροῦν ἄτε θεῖος καὶ νοερός ὄλος ὧν διεῖλεν
 ἑαυτοῦ περιβάλλεμα πᾶν καὶ πρόβλημα σοφικ-
 κῶν γῆνον τε τόπον ἀπέστη καὶ γυαμάλῃς ἐπάρ-
 σέως τε καὶ δοξασμοῦ· ἠρώτησε βασιλεὺς ὁ
 ἐπίγειος καὶ εἰς τὴν οἰκείαν δόξαν καὶ θρησ-
 κείαν τοῦτον μετεκαλέσαιο. Οὗτος δὲ ὁμολογί-
 σας τὸν οὐρανοῦ βασιλέα Θεὸν ἐστερήθη τῶν
 κάτω, τὴν κενὴν καὶ ἄδοξον δόξαν ἀνταλλάξας
 πρὸς τὴν αἰώνιον καὶ μόνου θησαυρισμένην
 πιστοῖς· μακάριος οὗτος καὶ τοῖς πάλοι μακα-
 ριστοῖς σύνοικος καὶ συνέστιος, βραχυτάτης σα-
 κῶς καὶ αἵματος ἀμυδρῶ τὴν οὐράνιον βασι-
 λείαν ἀνταλλάξάμενος· διττῶς γὰρ ἡγιάσθη καὶ
 ἐδοξάσθη, πρὶν θαύμασι, ἔσπερον αἰκισμοῖς,
 ἀλλ' ἐκ τῶν ἀμφοτέρων συνήθροισε τὸ θαυμασ-
 τικόν· πηλικὸν γὰρ τὸ κατόρθωμα ἐν τῷ νι-

LAUDATIO
 A. THEO-
 DORO
 B
 Eccli. 1, 2.
 Sap. 4, 9:
 F
 miraculis
 et passione
 conspicuus.

2. —¹ suppl. om. D. —² Τρυφῶνος D.

3. —¹ ἀρίστον; D.

(1) Non Cappadocia sed Phrygia ortum esse
 Tryphonem ceteri asserunt. Σαμψάδον κώμην in
 Novembris Tomus IV. utriusque confinio sitam esse cave ne ex hoc loco
 deducas. 45 -κᾶσθαι

LAUDATIO
A. THEO-
DORO

καθαί τινα τοῦ νικᾶν; μόνους γὰρ τοῖς μάρτυσιν ἐδχερῶς τοῦτο ῥάδιον. Τί γοῦν ποιήσω; ἐγκωμιάσω καὶ ἀφηγήσομαι ἢ δόσω τὴν ἀφήγησιν τῷ πρώτῳ καιρῷ, ἢ ἐξ ἀνάγκης ἄξην τάξει καὶ τὸ ἐγκώμιον; τὸ μὲν οὖν πρότερον, ὁ πόθος ἔλκει, ἐπειδὴ καὶ ὁ τοῦς τρέχει πρὸς τὰ ἐγκώμια· τὸ δ' ἄλλο, ἢ τάξις καταναγκάζει· διὸ πρὸς τὴν τάξιν νεύσας τὸν λόγον, λέξω πρὸς τὴν ἀφήγησιν, εἰθ' οὕτως χωρήσω πρὸς τοὺς ἐπαίνους, εἰ καὶ τὸ ἀνίκανον ἐξ αὐτῶν τέλεον διστάμουν τὸν νοῦν.

Idolola-
tria.

4. Ἔστι δὲ οὕτως· διενέμετο πᾶσαν ὕγραν τε καὶ ἡπειρον τοῖνυν, ὅτε ὁ γενναῖος ἦν οὗτος, ἢ ἀθεῖα¹ κιβδήλοισι προσανέχων θεοῖς ὁ πᾶς δὲ βίος ἦν τῶν βροτῶν καὶ ἦν λατρεία δαιμόνων τοῦ λογικοῦ ζῴου τοῦ σέβασμα· πᾶσα χώρα καὶ πᾶσα πόλις ἐλάτρευε δαίμονα, καὶ ἡ τῶν πιστῶν χορεία ἦν εὐαριθμητος· καὶ ἔκλειε καθ' ἐκάστην ἢ τῶν ἀνθρώπων φύσει, οἷά τις ἄλλη Παχίλ, τὰ γεννήματα ταύτης ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ ὁρῶσα κτεινόμενα. Ἐπεὶ δὲ καὶ πολλοὶ τὸ σταθρόν οὐκ εἰς ἀμίλλαν αἰσθητῆς μάχης δεικνύειν ἠθέλον, ὡς ἰδόντες ὅτι καὶ νικήσαντες τοὺς πολεμίους ἕτεροι οὐκ ἐκαρπώσαντο τὴν ἀθανάσιαν, ὅλη ψυχῇ τὸ ἀνθρωπείον τε καὶ γενναῖον εἰς τὴν σατανικήν καθώπλισαν μάχην· καὶ ἤδη ἀγῶνες καὶ τὰ βραβεῖα. Λικίνιος² μὲν ἐτυράννει τὸν μάρτυρα, Θεὸς δὲ τοὺς ἀμαρτάνιους στεφάνους τοῦτῳ ἠδῆτρέψιζε· Διοκλητιανὸς δὲ πρὸ αὐτοῦ καὶ ἕτερος πᾶς ὁ καταγέλαστος κατάλογος τῶν τυράννων ἐτεχνάζοντο ἐπινοίᾳ κακοδαίμονι³ τὴν εἰς τοὺς μάρτυρας ποικίλιαν βασάνων· Θεὸς δὲ μονὰς ἁγίας καὶ τροφῆν ἀτελετήτην καὶ ἀδιδον αὐτοῖς ἐταμίευνε καὶ ἐπέρ πάν ἀγαθῶν τὸ ἐγγράφαι⁴ εἰς τοὺς οὐρανοὺς τὰ πάντων ὀνόματα διωρίστω· καὶ ἦθλει ἡ φύσις καὶ ὁ βελία τὰ σκευὴ κατεσκευλεύετο· ἐλθὼν γὰρ ὁ δυνατὸς μετεχώνευσε τὰ σκληρῆντα παρακοῆ αὐτοῦ σκευὴ καὶ ἀνέπλευσε διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐν ὕδατι ἐκπλένας ταῦτα καὶ περὶ καθαρσίας ὑπὲρ τοὺς τῶν ἐλλήνων καθαρισμοὺς καὶ τὰς λευκάς τῶν εἰδώλων μάνσεις· καὶ ἐμαρτύρει ὁ κόσμος τὸν σταυρωθέντα νῖδον Θεοῦ καὶ Θεόν· καὶ πρὶν μὲν καὶ ἕτεροι τοῦ ἀθλήτου τοῦ νῖν ἐγκωμιαζομένοι ἐνήθλησαν· ὃν ἡ φήμη καὶ τῶν θαυμάτων τὸ κλέος οὐδὲν τῆς ἡλιακῆς διενηρόχασι λαμπρόδος. Ἐπεὶ δὲ καὶ Γορδιανὸς ἐκράτησε μετὰ τὴν τῶν καισάρων ἀρχὴν τὰς ῥωμαϊκὰς ἐπικρατείας, εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὁ λόγος διήλθε· καὶ οἱ μὲν εἴρων ὡς ἦλλον Γορδιανόν, ὁ δὲ ἄτε ἄρχων πάντα ἐγίνωσκε· καὶ ἡ τοῦ μεγάλου Τρύφωνος δὲ φήμη εἰς ὅσα εἰσῆλθεν αὐτοῦ· ἦν δὲ ἡ αἰτία τοιαύτη. Τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως δαίμονι δεινῶς βασανισομένης ἐχγῆς τε δεηθείσης τοῦ ἁγίου καὶ ἰαθείσης, εἰς ὅσα βασιλικά καὶ ὀφθαλμοῦς ὁ Τρύφων οἰκειος ὁράσει καὶ ἀκοῆ γέγονε· πολλῶν δὲ καὶ πιστευσάντων, τότε μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὁ Θεὸς ἐδοξάζετο· τὸν γὰρ δαίμονα δι' ἐχγῆς ὡς κῆνα μέλανα παραστήσας τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁ μάρτυς ἐπεισεν ἄκοντα λέγειν πολλὰς ἀνομίας εἰς ἴδιον ἔλεγχον· δι' ἧς θαυματοποιίας ὁ ἅγιος πολὺν ὄμιλον πιστευσάντων ἤξε πρὸς τὸν Χριστόν. Παρελθόντος δὲ Γορδιανοῦ Φιλίππου τε δια-

Math. 2, 18.

B

Christia-
norum
persecu-
tiones.

Gordiani
filia a
Tryphone
liberata.

δεξαμένον αὐτόν, καὶ αὐτοῦ δὲ παρελθόντος Δέκιος ὁ μισόχριστος ἀναγορεύεται βασιλεὺς, Ἀκηλῖνος δὲ τῆς Ἀνατολῆς ἐπαρχος προκαθίσταται. Καὶ ἐξήλωτοπεῖ ὁ δοῦλος τότε τὴν δεσποτικήν ποιησίαν· ἐξομοιοῦται γὰρ αἰεὶ τῷ ἄρχοντι τὸ ἀρχόμενον· ὁμοῦ μέντοι καὶ πολλοὺς διὰ ταῦτα κτεῖνας διὰ Χριστόν, οὐκ ἐπαύετο τοῦ θυμοῦ ὅτε μὴ τὴν προκαλῆν τῆς ἀγριότητος ὑπὸ τῆς αἰθάλης τοῦ ἠσβολομένου τοῦτον τοὺς μικρὸν τι καθυποχωρῆσαι ἠθέλειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξῆπτε ταύτην καθ' ἐκάστην ὁ δόστηρος, ἀναψηλαφῶν ἅσπετα μὲν πάντα, κώμας δὲ καὶ χώρας καὶ σπήλαια, ἵνα χριστιανὸν ζωογήσῃ καὶ τυραννήσῃ· ὁ καὶ ἐποίει κατὰ συνέθειαν.

5. Τότε δὴ τότε καὶ ὁ μεγαλομαρτυρῶν τοῦ Χριστοῦ Τρύφων ἀγεται δέσμιος ἐπὶ τὴν Νικαίαν, ὄντος <ἐκεῖ> τοῦ τυράννου τῷ τότε καιρῷ· καὶ ἀπαχθεὶς οὐκ ἐδουλόχευεν, οὐκ ἀνεβάλλετο τοὺς ἀγῶνας· ἐκήρυττεν μᾶλλον τὸν Χριστόν παρηγορία ἢ ὑπεστέλλετο· ἡπείλει μὲν ἐκεῖνος, καὶ οὕτως οὐκ ἐπτοεῖτο· ἐθώπευε, καὶ αὐτὸς οὐκ ἐταλαιπώρει τὸν νοῦν· ὅτε μὲν εἰς τὸ ὕψος τὸν θυμὸν σὺν τῇ ἀλογίᾳ ἐξήγειρεν, ὅτε δὲ καὶ ἀλωπεκῇ μαγνητικῆς ἐχρᾶτο, χορήματα δεικνύων αὐτῷ, τροφὰς καὶ χλιδῆν· οὕτως δὲ ἠδουλωμένος ἐπὶ τὸν ἀκρωγωνιαῖον ὑπάρχων λίθον Χριστὸν οὐδαμῶς ἐπτοεῖτο· ἐρεῖγεται μὲν καὶ λέων καὶ πτοοῦνται τὰ κνώδαλα, οὕτως δὲ λεοντείαν πεποιθήσιν ἔχων θαρσαλέως ἐχώρει πρὸς τοὺς ἀγῶνας· ἡπείλειτο, ἀλλ' ἡπείλει τὸν δαίμονα· ἐτέμετο κατὰ μακελλικῶς νόμους, ὃ τῆς ὀμότητος, ἀλλ' ἔβαλλε καὶ ἦνθει τοῖς θαύμασιν· ἐρραίνετο αἵμασιν, ἀλλ' ἐθεολόγει τὸν Ἰησοῦν· ἐπασχε σῶματι, ἀλλ' ἠγάλλετο τῇ ψυχῇ· ἐτιπρώσκετο τῇ σαρκί, καὶ τὸν βελία μάλα γε κατετίπρωσκε· κηρίσεις καὶ διακρίσεις, οὕτως δὲ πρὸς ἕνα κοιτὴν ἐσκόπει τὸν νῖδον τοῦ Θεοῦ, Θεὸν γινώσκων τὸν αὐτόν καὶ κριτὴν· ἀπειλαὶ τε καὶ ἐξετάσεις, αὐτὸς δὲ ἄς μὲν ἐγέλα διὰ τὸ νηπιώδες τοῦ ἔργου, ἄς δὲ ἀνταπειλῶν τὸν ἀπειλοῦντα διέπεισε, γέγοναν πρὸς ὑποδεικνύων τῷ ἀναδεῖ καὶ σκότος καὶ τὰ ἐξῆς, τὰ τῆ αὐτοῦ σύστοιχα καταδίκη· ἐξ ὑπερδξίων χρημάτων παρήσαν ἐσμοὶ καὶ τιμαὶ καὶ δωροφορία², ἐναντία τῶν ἐναντίων ὑπάρχοντα· οὕτως δὲ μᾶλλον ἠγεῖτο τὰ πρῶτα καλὰ καὶ οἰκεία ἢ ἐπῶθε τὰ δευτέρα· καὶ μηδενὸς ὦν τῶν πάλαι καλῶς ἐμπορεύεσθαι εἰδόντων ὑποδέσπετος, διέκρινε τοὺς μαργαρίτας καλῶς καὶ τοὺς ὑπὲρ φύσιν ἀγῶνας διδοὺς ἀντεδέχετο τὰς ἀρρήτους ἀγῶνας τοῦ νοητοῦ ἡλίου Χριστοῦ διὰ πνεύματος, μαργαρίτας ἔχων καὶ κόσμον πολυέχλόν τε καὶ τίμιον, τὰς βασάνους καὶ τὰς ποινὰς, ἀσφαλεστάτη γνώμη εἰδὼς, ὅτι δι' αὐτῶν τὸν ἀτίμητον μαργαρίτην Χριστὸν ἐμπόρευμα λάβῃ ὑπερφυῆς· ταῦτα μὲν νοῦν ἐπράττει καὶ πράττων δὲ καλῶς διέκρινε· διὰ ταῦτα δὲ παρήσαν καὶ αἱ ποιναὶ καὶ βασανοὶ ἀντίστοιχοι τοῦ τυράννου· καὶ κατέτεμον τοῦτον ἄμπελον οἷα καθαίρουσαι τῶν παραφράδων, ἅσπετα ὑποληπτόν ἐν τῇ ἐξετάσει τῆς γνώσεως· ἐπήχε δὲ τότε περὶ τὰς πέσεις καὶ ἀντιρροήσεις τοῦ κριτοῦ καὶ τοῦ κρινόμενου θεολογία πολλή καὶ σὺν ἀλογία ἀσέβεια, ἄς διέλη πᾶς εὐσεβῆς καὶ ὅσος περὶ τὸν

D
Sub Decio

Tryphon
Nicaeam
perductur;

E

Eph. 2, 20.

horrenda
supplicia

4. —¹ εὐθεῖα D. —² Λικίνιος D. —³ κακοδαίμων D. —⁴ corr., prius ἐγγράφαι D.

5. —¹ suppl., om. D. —² δωροφορία D.

A fortiter tolerat;

Α νοῦν καθαρός καὶ καταλλήλως ἐφαρμύσῃ τὴν μὲν τῷ κοινομένῳ, τὴν δὲ τῷ κριτῇ. Ἐγὼ δὲ ἀρκεσθεὶς ταῖς παρὰ τῶν ἄλλων συγγραφαῖς γενεμέναις περὶ τῶν ἑκατέρων, οὐδὲν τι λέγω· καὶ σιγῶ μὲν τὰς ἀνταποκρίσεις τοῦ ἀθλητοῦ, χωρὶς δὲ πρὸς τὰς ἀθλήσεις καὶ τιμωρίας, δι' ὧν κατεσφενδόνησε τὸν ἔχθρον καὶ διετράνωσε τὴν ἀλήθειαν· ἀναρτάται γοῦν ξέλω μετὰ τινος ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως ὁ ἅγιος, πεπεδημένος ἔχων τὰς χεῖρας, καὶ εἰκονίζει σαφῶς τὸν διδάσκαλον, καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἐπερβάλλουσαν εἰς αὐτὸν μόνον αὐτοῦ διακαῆ ἀγάπην· τὸ γὰρ κρημασθῆναι μιμνήσκεις, τὸ δεδεμένως ἔχειν τὰς χεῖρας δουλοῦσεως μᾶλλον σημεῖον, ἐπεὶ διὰ τὸν ἐν τῷ σταυρῷ κρημασθέντα ἐνεκράθη τῷ κόσμῳ καὶ γέγονε δοῦλος μὲν ἐκείνου τοῦ δι' ἐν ἐπέστη τὸν θάνατον, ἐλεύθερος δὲ τοῦ κόσμου καὶ τῶν παθῶν· οὐδεὶς γὰρ δύναται δυοῖς κυριοῖς δουλεύειν· τέμνεται δὲ τὰς σάρκας, γενναίως φέρον τὸ πάθημα, ἵνα καὶ περιφανεστέρως λάβῃ τὰς χάριτας· καὶ οὐ δὴ μαρτυρεῖται ἀριστῶς διαγωνισάμενος³ τὸ σκοποῦ· κατέρχεται δὲ τοῦ ἐύλου, περιδεδεμένως ἔχων τὰς χεῖρας καὶ ἐλαύνεται τὸν περὶ ψυχῆς τρέχον, οὐχ ἵνα διαφύγῃ ἀλλ' ἵνα κερδήσῃ καὶ δι' αὐτοῦ διαβῆ πρὸς ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἐμπαιγμῶς παιγνιώδη ὑπομένον παθήματα· ἐρωτᾶται δὲ αἰθίς, ἀλλ' οὗτος ἐλλόγιος τὰς ὑπολογίας ποιεῖται. Ὁ δὲ δυσχεραίνει καὶ ἀπειλεῖ· ἀλλ' οὗτος οὐ σχετιάζει· καὶ ὁ τῆρανος μαίνεται· οὗτος δὲ ἀγάλλεται τῇ ψυχῇ· καὶ αἰθίς κελεύσαντος τοῦ τυράννου, δεσμεῖται εἰρκτῇ, μικροῦ δεῖν περὶ ἑτέρας ἀμότητας τοῦ θηρός ἐνσυχολομένον.

Matth. 6, 24.

B 6. Καὶ τῇ φρονηῖ βραχὺ μείναντος τοῦ ἁγίου, ἐξάγεται πρὸς τοὺς αἰκισμοὺς καὶ τρέχει προσηλωμένους ἔχων τὸς πόδας, ἐξ ὧν ἔρρεεν αἶμα, ὠραίους τοῦτους ἀτεργαζόμενον· καὶ ἦν ἀληθεῖον ἐν τούτῳ τότε τὸ λόγιον, ὠραίους ἔχοντι πόδας τὴν εἰρήνην ἐδαγγελιζομένῳ διὰ Χριστόν· ἦρκει δὲ τῷ ἀλόγῳ ἢ ἀλογίᾳ μᾶλλον εἰς ἔλην, ἐξ ἧς ἀνήπτε τὴν τῶν ἀσεβῶν λογισμῶν κάμνον, μὴ διαγνοῦς, ὅτι ταῦτα πάντα βροτέιον σῶμα νεύροις καὶ ἄσθηταις· οὗτος δὲ ἀγάλλεται ὁστέοις ἔχον καὶ σαροῦ τὴν ὁμοίαν βασιτάζειν οὐ δύναται, ἀλλ' ἐτέρωθεν ἔχει τῶν ὧν ἐκόλαζε τὴν ὑπομονήν· μὴ νοῦν βασάνους ἐπέτεινε, ἀντιπράττων τῷ θεῷ ὁ ἀνόητος ἀνοήτως· καὶ πάλιν μετὰ νόθους τινὰς περιγυρῶν τὸν ἀθλητὴν ταῖς¹ ῥάβδοις ἐμάστιζεν, ὠμότητι συνθεῖς τὴν ἀπίθειαν², καὶ ἐξαπίνης λαμπάδας ταῖς πλεουραῖς τοῦτον ἐνθεῖς κατέκαυεν ἀνημέρους ὁ ἀσυνειδήτος· καίτοι γε μᾶλλον τὴν ἄτιμον ἔχον τιμῆν, ἔλεειν ἔχοι τούτον καὶ συμπαθεῖν τοῖς πάσχουσι διὰ ταύτην. Ὁ γὰρ ἄρχων ἰδιοῦται ἀεὶ, εἴπερ ἐστὶν ἀληθὴς ἄρχων τὸ ἐδυσμπάθητον· τότε δὲ τότε ὁ χροσὸς ἐκαθαίρετο καὶ ἐδροῖζότερος καθαρθεὶς ἐγγεγόει. Καὶ ἔσχεν ἐπαπλάσιος τὴν ἀμοιβὴν ἐκ Θεοῦ τῶν ἔργων, καθὰ καὶ τὰς πορῶδεις ἐπαπλάσιως, πίστεως ζῆσιν, εἰλικρινεῖαν βίον, πόθον ἔντονον, ὁμολογίας σταθιρότητα, θεοσεβείας ἔρωτα, ψυχῆς κίνησιν πρὸς Θεόν, μαρτυρίον βασάνους πολυειδεις, ἐξ ὧν προσωθεῖς καὶ ὄλος γεγονὼς τῆς ἡλιοειδείας³ Θεοῦ κατὰ χάριν Θεοῦ ὠρατο

clavi pedibus eius infiguntur;

Is. 52, 7.

C

verberibus et facibus ardentibus torquetur.

τοῖς θαύμασι, σὺν τοῦ πνεύματος τὰ χαρίσματα, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα πίστεως καὶ ἐδσεβείας, πνεῦμα φόβου Θεοῦ καὶ πνεῦμα τὸ ἡγεμονικόν, δι' ὧν τὰ πνεύματα τῆς ποιηρίας ἰσχυρῶς κατεμάστιζεν. Ἐπεὶ δὲ ἦν τοῖς ἀπονοαῖς κρατοῦμένοις τὸ ἀπὴρὸς σύμφυτον, ἀνάγκη τις ἦν ἔχειν καὶ τὸν Ἀκηλίον αὐτὴν, ὅτι καὶ μάλιστα τῶν παρεισδέντων εἰς ταύτην ἦν οὗτος ποτε ἐπερξέζοχος· διὰ τοῦτο οὐδαμῶς ἐπτοεῖτο τηλικαῦτα ὄσων θανάτων μεγέθη καὶ μεγαλεῖα γινόμενα δι' αὐτοῦ· καὶ τὸ μείζον, ὅτι τῶν βασάνων ὑπεράνωθε ὄσων τὸν μελοτομούμενον, πεπηρωμένους γὰρ εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῇ πεπηρωμένῃ καρδίᾳ τούτου καὶ τετοφλωμένην τὴν καρδίαν τοῖς τῆς προαιρέσεως ὀφθαλμοῖς τε καὶ συμπαθεῖας κατὰ τὴν Ἡσαίου φωνήν καὶ ὄρῳ ἢ συγγνώσκων ἀπόρως εἶχε, καὶ διὰ ταύτην ἐτρῶναι τὸν μόνον.

LAUDATIO A. THEODORO

Is. 6, 9, 10.

Theoria et praxis

E

7. Ἀλλ' ὃ τῆς ὠμότητος· τίς οἶδε κρίματα θεῖα; τίς ἤκουσε τὸ βασιλικόν ποτε σκεδὸς καταναλίσκεσθαι ἀντάρταις καὶ διαπαίζεσθαι, εἰ μὴ τοι κατὰ δοκιμῆς λόγους ἢ ἀναπλάσεως κρείττονος, θελήσει τοῦ τὸν Ἰὼβ ἐπιδόντος τῷ διαβόλῳ, οὐχ ἵνα κακώσῃ ἀλλ' ἵνα πειράσῃ καὶ διὰ τῆς πείρας δεῖξῃ τὸν ἀθλητὴν νικητῆρ, ὀλέθρῳ δ' αἰσχύνῃς παραπέμψῃ τὸν δαίμονα· ἀλλ' ἐστὶν ἐξέτασις ἐνθαδὴ, ἦν δῆπον προῦπεσγέθημεν δεῖξαι τοῖς ἔμφοροι· καὶ διὰ ταύτην σιγῆσω λέγειν τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν πλοῦτον τῆς ἀγαθωσύνης αὐτοῦ καὶ τὸ¹ εἰς τὸ συμφέρον οἰκονομικόν τε καὶ προνοητικόν τῶν ἀνθρώπων, ἐξετάσω δὲ οὐ πειραστικῶς· καὶ οὐδεὶς ὑπολάβῃ μὴ οὕτως εἶναι αὐτό· ἐξετάσω δὲ νῦν τὸ τε θεωρητικόν καὶ τὸ πρακτικόν· καὶ ὄρω θεωρίαν ἔμπρακτον καὶ πρᾶξιν ἔλλογον καὶ ποῦ μὲν τὸ ἐν, ποῦ δὲ τὸ ἔτερον, καὶ ὅπου τὸ ἐν, καὶ τὰ δύο, καὶ αἰθίς ὅπου τὸ ἔτερον, καὶ τὸ ἄλλο· ἐνταῦθα δὲ οὐχ οὕτως ἐστίν, ἀλλὰ θεωρία ἔμπρακτος καὶ πρᾶξις ἔλλογοτάτη, καὶ οὐ παρὰ μέρος ἀλλὰ τελείως· ὅπου γὰρ θεωρία ἔμπρακτος, ἐστὶ τὸ μὲν ὑπάρχον, τὸ δ' ἄλλο ἐν τῷ ὑπάρχοντι· κατὰ ταῦτο δὲ καὶ, ὅπου πρᾶξις ἔλλογος, καὶ τὸ μὲν ὑπάρχον καὶ φυσικώτερον, τὸ δ' ἐνυπάρχον ἐν τῷ ὑπάρχοντι· καὶ ἐστὶν διὰ ταῦτα λοιπὸν τὸ ἐνυπάρχον ἔλαττον τοῦ ὑπάρχοντος· ἢ τοῖων πρᾶξις ἐν θεωρίᾳ ἐλάττων θεωρίας καὶ ἔλλογότης ἢ ἐν τῇ πρᾶξει ἐλάττων πράξεως, ὅτι τὸ μὲν ὑπάρχει, τὸ δὲ ἐνυπάρχει· τοῦτο δὲ κοινὸν πᾶσι, τότε τὸ ἐν ἔχειν, τὸ δ' ἄλλο μὴ ἔχειν, τισὶ δὲ καὶ τὰ δύο ὑπάρχει διαλλήλως, καθὰ ἐροῦθη. Νῦν δὲ πρὸς τὸν ἀθλοφόρον καὶ τὰ παρ' ἑκάτερα θεωρῶ, πρᾶξιν ἔλλογοτάτην καὶ ἔμπρακτον θεωρίαν· καὶ ἐστὶ τοῦτο πάσης πόρρω ἀμφισβητήσεως· φαίνεται γὰρ αἶμασι μαρτυρίον, τοῦτο πράξεως· τοῖς μάρτυσι γὰρ ἢ πάθησις ποίησις· ἐστὶ δὲ ἔλλογος, ὅτι διὰ τὸν νόον τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸν ταῦτα πάσχει δεινῶς· χωρεῖ δὲ πρὸς τὰς βασάνους, πρὶν πλατυθῆναι τὴν θεοσέβειαν, τοῦτο ἔμπρακτος θεωρία· προσεῖδε γὰρ, διδασκάλων καὶ πατέρων νῶ μόνῳ μὴ διδασκόντων καθ' ὄραν διὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κηρύγματος, ἀρίστην πρᾶξιν καὶ θαυμασίαν ὑπέρ Χριστοῦ τὸ θανεῖν· καὶ καλῶς διανοησάμενος εἰργάσατο ἐπηρεπῶς·

in Tryphone ostenduntur.

³ διαγνωσάμενος D. 6. —¹ τοῖς D. —² ἀπίθειαν D. —³ ὄλιοειδείας D.

7. —¹ supra lin. D.

ἄρ'

LAUDATIO
A THEO-
DORO

ἄρ' οὖν τελεία ἡ ἔμπρακτος θεωρία; διὰ ταῦτα τῷ ἀθλήτῃ καὶ τελείᾳ ἡ ἔλλογος πράξις, ὅτι φέρει ἐλλόγως καὶ τὰ ἀμφοτέρω· καὶ καλῶς² φέρων ἀρίστως εἰργάσατο· σῶμα δούς πῆλινον, γερῶν, πολυμερές, ἐτοιμότερον, ἄστατον κατὰ γὰρ ζωὴν, εὐπαθὲς ροσῆμασι, φόβοις, κινδύνοις, στενοχωρίαις, πληγαῖς καὶ πλείοσι τῶν λεγομένων, θανάτῳ ἐδείρωτον καὶ ἐδάλοτον, ἀφθασίαν διαιωνίζουσαν καὶ δόξαν ἀληθεστάτην καὶ τιμὴν ἔσχον καὶ παροησίαν Χριστοῦ, τὸ πρῶτον τῶν ἀγαθῶν καὶ ἔσχατον, τὸ πάντων παραίτιον, ἀδιαδόχως ἐκληρονόμησεν.

Miraculum

8. Οὕτως ἠγωνίσαστο ὁ γενναῖος καὶ τοιαύτας τὰς ἀμοιβὰς ἔλαβε, τὰς ἐπουρανίους καὶ ἐπιγείους, ἐκείνας περὶ αὐτῶν, ταύτας διὰ τοὺς προσκαλουμένους αὐτὸν· ἀνθεὶ γὰρ καθ' ἑκάστην τὰ θαύματα, ἴσται τὰς δωρεάς, πλημυρεῖ τὰς ἐσθραγείας. Δράμειτε ἄνθρωποι οἱ νοσοῦντες πρὸς τὸν ἱατρόν, οἱ αἰτοῦντες πρὸς τὸν χορηγὸν τῶν καλῶν αἰτημάτων, οἱ πάντες πρὸς τὸν πάντα μεσιτεῦναι δυνάμενον εἰς Θεόν· καὶ μηδεὶς στραφῆτω κενός, τὴν προαίρεσιν φέροντες καὶ τὰς ἐσθραγείας ἀντιλαμβάνοντες· οὐ γὰρ ἔστι τοῦτο δεόμενον ἐξετάσεως· ὁ κόσμος βοᾷ, καὶ τὰ ἔργα κηρύττει διαπροσέως καὶ γηγυσίως ὡς καλοῦ προμάχου καὶ ἀσφαλοῦς ἡ πόλις τῶν Νικαίων· ἐν ταύτῃ γὰρ τὸν ἀγῶνα τοῦ μαρτυρίου διήρυσσε καὶ τανῶν ἐν ταύτῃ τελεῖ τὰς μεγαλοουργίας, κρῖνον ἀνθήσει παραδόξως καὶ ἐκβλαστήσεις ἐνιαυσίαιος καρποφορεῖ ἐδλογίας¹, ὃ τοῦ θαύματος, ἐν παγετῷ καὶ χιόνι τε καὶ χειμῶνι ἀνθεὶ τὸ κρῖνον τῆ τοῦ μάρτυρος λυχνία ἐγκέμενον. Μετὰ γὰρ τὴν ἐκκοπήν τοῦτον συντελούμενον ἐπιαντοῦ, καθ' ἣν ὦραν τὸ ἔωθινόν τελεῖται ἡμνήθημα καὶ τοῦ ἀλλοφύρου καλλιπῶς ἐξῆθονται τὰ ἐγκώμια, τὸ ξηρὸν ἐκ τοῦ παρῶν ἀχρόνως βλαστάνει τὴν αἰσθησιν διαφεύγον κατὰ βραχέ. Καὶ ὅρα τότε τὸ πλῆθος τὰ τοῦ Τρύφωνος θαύματα· τοῦτο βασιλεῖς ἐθεάσαντο πατριάρχαι τε ἐωράκασι· τοῦτο σέβεται ὁ λαὸς πᾶς, πιστὸς μάλιστα ἐκ τούτου στηρίζεται· δαίμονες δραπετεῦσιν τῆ θανάτουργία, ροσῆματα φρυγαδέονται, αἰτήσεις πιστῶν πληροῦνται, μία πανήγυρις τότε πάνδημος, ὅτε δὴ τελεῖται αὐτὸ, βρεφῶν, νηπίων, μειρακίων², ἀνδρῶν, γερῶντων, πρεσβυτῶν, γηραλέων, γυναικῶν, κοσμίων, στρατενομένων, ὑποτελετῶν, ἱερέων, μοναχῶν ὁρῶσα καὶ σκιρτώσα αὐτῷ πάν γένος καὶ ἡλικία πᾶσα· οὐ γὰρ ἔστι τὸ γιγνόμενον³ ὡς ἐν γωνία καὶ ὑποσχίῳ τόπῳ τινὶ γινόμενον, ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ⁴ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο δεῖ πάντας τὸν μεγάλῳ Τρύφωνα διὰ θαύματος ἐγκωμιάζειν ὅτι πολλοῦ. Ἐμὲ δὲ καὶ μάλιστα⁵ καὶ ὅσον κατ' οἶκτον ὃν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ ἀξιοπροσέως ἀμέλει καὶ ἐπιτρέπεσθαι ταῖς τούτου μεγαλοουργίαις καὶ ἐπιγάνουσαι καὶ ἐνθουσίαν, ὡς ὁ θεοπάτωρ Δαυὶδ ἐπὶ τῆ καταπαύσει τῆς κιβωτοῦ, ἵνα θαυμαζόμενον τοῦ δούλου, ἡ τιμὴ διαβαίη πρὸς τὸν δεσπότην. Δύο γὰρ ἐν ταύτῳ τὰ καλά· λατρεία Θεοῦ καὶ ἀρετῆς ζήλος. Ὡσπερ γὰρ τις νῦν ὅρα τὰ θαύματα καὶ ἐφραίνεται, οὕτω συναγεῖν δεῖ καὶ ταῖς πρὶν

liliorum
in hieme
florescentium.

C

1 Reg. 6,
14.

ἀληγδόσι καὶ συναγεῖν ἐκ μὲν τῶν ποιῶν καρτερίαν τε καὶ ἐσέβειαν, ἐκ δὲ τῶν θανάτων ἡδονὴν ἀρετῆς καὶ παροησίαν Θεοῦ· καὶ ἀρόσας ἐκάτερον ἐκατέρῳ, καὶ δούς τὸ φθειρόμενον διὰ τὸ ἀφθαρόν, ἀρίστην τελείει τὴν οἰκίαν⁶.

9. Ἄλλ' ἐπανιτέον ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἀθλήτοῦ, ἵνα λάβῃ πέρας ὁ λόγος καὶ τὸν καλὸν ἀγῶνα διαγράψῃ τοῦ μάρτυρος ἐντελῶς· καιρὸς γὰρ λέγειν ἀπᾶσι καὶ τὰ ἐξῆς. Μετὰ πολλοῦς οὖν ὁ Ἀκηλίνος βασάνους, ἃς πρὸς τὸν ἅγιον ἀπειργάσατο, τὴν κεφαλικὴν τιμωρίαν ὁ ἀκέφαλος κατ' αὐτοῦ διωρίσατο· ἦν δὲ κἀντεσθεν καὶ ὁ τῶν δημίον ἐσμός ἐδπαθῆς, εὐπαθέστερος δὲ ὁ θάνατος τῷ ἁγίῳ. Καὶ δὴ καὶ τοῦ Ἀκηλίνου τὴν ἀπάνθρωπον κελεύσαντος προσταγῆν οὐκ ἀναγκαστὸς ἀλλὰ γὰρ μετὰ χαρᾶς εἰς τὸ γενέσθαι ταύτην ὁ μάρτυς ἐβόδιζε. Προήρχοντο τούτων καταπέλται, ξίφη, ἄβδοι, μυρία κολαστηρίων ὄργανα· καὶ προεπιπέμπον τεράνοι καὶ παρείπαντο δῆμοι καὶ συνήρχοντο σπεκουλάτορες, πάντες δὲ συλλαβόν¹ εἶπ² καθὰ κίνεω λυσσῶντες³ διασπαράξαι αὐτόν. Αὐτὸς δὲ μέσον πάντων στάς καὶ θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἀνομοιολογοῦμενος τῷ Θεῷ, παρρησιῶν συνίστα χορεύειν, ὡσπερ τις χορευτῆς ἐπιστημόνος χορεύειν⁴ εἰδὸς ἐκ νοημάτων ἐργεσεστάτων. Καὶ φωνὴν ἔβαν ἐπὶ φωνὴν ἔτερον ἐπήρξει· καὶ καθάπερ θανάτου κρῖνος τοῦ οἰκείου τὸν θάνατον ἐπεκαίλειτο ἀναλῶσαι, καὶ πρὸς Χριστὸν εἶναι σπεύδων. Τότε δὲ καὶ ὁ τιμωρῆσων τῶν μόνων αὐτῶν τὸ ξίφος ἐλκῶσας πρὸς τὸν αὐτοῦ τράχηλον ἀπηνῶς κενός τοῦ ἐγγειοῦματος καθωράθη. Οὕτως γὰρ πρὸς Θεὸν ἀτενίσας καὶ προσεξήμενος καὶ πρὸ τῆς τομῆς τὸν θάνατον ἔσχεν, αἰτήσας αὐτὸν τοὺς αὐτὸν ἐπικαλουμένους ἐκ πάσης καὶ παντοίας βλάβης συντηρεῖσθαι καὶ φρουρεῖσθαι τὰ τάχιστα, καὶ ροσημάτων παντοίων ἐκλιτροῦσθαι τοὺς αἰτουμένους αὐτῷ· διὰ τοῦτο καὶ ἀσφαλεστάτην ἔσχε τὴν δωρεάν, ἀγγέλου λειτουργοῦ τὸ δῶρον ὑποσημειώσαντος· καὶ ἐνεργέστερον καθορᾶται τὴν σήμερον· πολλοὶ γὰρ τοῦ ζῆν ἀπελπίσαντες δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν ζωὴν ἀνήλθουσαν εὐχερῶς· πολλοὶ δεινῶν ροσημάτων ἀπηλάγησαν τε καὶ ἀπαλλάσσονται· πολλοὶ αἰτήσεων μεγίστων⁵, ἀδυνάτων δὲ αὐτοῦ ἀξιοῦνται καὶ ἠξιώθησαν· πολλοὶ ἐλυτροῦθησαν λύτης· πολλοὶ χαρᾶς ἠξιώθησαν· πᾶς ὁ κόσμος ἐν τῇ σκέπῃ⁶ τούτου προσφεύγει.

Tryphon
capitis
damnalus

E

Phil. 1, 23.

antequam
feritur
moritur.

F

Martyris
invocatio.

10. Διὰ ταῦτα τοῖνον καὶ τὰ τοιαῦτα τὸν λόγον τρέφω πρὸς ἕτερα καὶ μεταστρέφας τὴν σφύγγα τούτου, πρὸς αὐτὸν ταῦτα λέγω αἰτήσεις καὶ ἐνθάς ἐξαιτῶν. Σὺ μὲν, ὃ θεοτάτε τὴν φνχήν, ὄργανοῦ βασιλείαν καὶ στέφος ἀμάρωντον καὶ θανάτων ἰσχν λαβὼν πρὸς Χριστοῦ, ἀνευθεῖς ὑπάρχεις ὡς τέλειος· ἡμεῖς δὲ πολὺν λειπόμενοι τούτου καὶ ἐνδεεῖς ὄντες πολλῶν, αἰτοῦμεν ἐκ σοῦ βίον τάξιν τε καὶ κατάστασιν, ἀρετῶν ἔρωσιν, σύνεσιν σννειδῆσεως, ὕγεια σωματικῆν, ἀθυμίαν σεμνήν, τὸ ἄκωπον ἐν δεινοῖς, τὸ σταθερὸν ἐν μεταφοραῖς, τὸ καρτερικὸν ἐν τοῖς πειρασμοῖς, τὴν τῶν ἡμετέρων σκέπη

¹ καλλῶς D. — ² ἐνιαυσίαιον καρποφορεῖ ἐδλογίας D. — ³ μειρακίων D. — ⁴ γιγνόμενον, γ add. supra lin. prima manu D. — ⁵ corr., prius ἐκκλησία D. — ⁶ μάλιστα D. — ὄκνησιν D. — ⁷ συλαβόν D. — ⁸ οἶπῳ D. — ⁹ λυσσῶντες D. — ¹⁰ χορεύειν D. — ¹¹ ἠξιώθησαν add. dein del. D. — ¹² σκέπη D.

A τε και ἀσφάλειαν και ἐπὶ πᾶσι σοφίας πλάτος πολὺ. Σὺ δὲ εἰ μὲν πάντα και δόσεις οὐ στενοχωρηθεὶς τοῖς χαρίσμασιν· εἰ δὲ πλείω τούτων, αὐτὸς γινώσκων ἐδεργετῆς¹ τὸν ἐδεργετούμενον· εἰ δὲ τὰ μὲν δόσεις τὰ δὲ διὰ τὸ συμφέρον

οὐκ ἀξιώσεις, πολλῆς ἐστὶ και τοῦτο τῆς συμπαθείας. Τῶν δὲ ἀναγκαιοτέρων μᾶλλον τῆς χάριτος, δι' ἧ² και παρεκινήθημεν γράφαι, αἰτούμεν μὴ στηρίξαις ἡμᾶς· εἰς δόξαν τοῦ πατρὸς και τοῦ υἱοῦ και τοῦ ἁγίου πνεύματος.

LAUDATIO
A. THEO-
DORO

10. —¹ prius edergētēs D. —² diā D.

VI. VITA ET PASSIO S. TRYPHONIS MARTYRIS

E codicibus bibliothecae Vaticanae lat. 6076 (= V 1), capituli Sancti Iohannis in Laterano A. 80 (= V 2), bibl. Vallicellanae IX (= V 3), et partim bibl. Vaticanae lat. 1192 (= T), seu ultima parte Passionis SS. Tryphonis et Rescripti a Theodorico monacho. Cf. Comm. praev. num. 13, 27.

Passio¹ sancti Tryphonis² martyris³.

S. Tryphon

1. Ad laudem et gloriam Domini pertinet sanctorum fideliter pandere virtutem, et qualiter per invictam animi constantiam iniquorum calliditatem superantes, praemia respuentes, poenasque saevissimas sustinentes, ad caelestem patriam cum palma martyrii, Christo favente, pervenire meruerunt. Horum exempla sequendo puer Domini gloriosus nomine Tryphon de provincia Frigia civitate Apamia¹ vico Samsado, et pene a cunabulis cum antiquo hoste pugnando ad hoc pertinere² meruit ut ferocissimos principes mirabiliter superaret³ et per gloriosam victoriam ad sidera regna migraret. Sed qualiter vir iste sanctissima vixerit et signa multa per eum Dominus fecerit⁴ et postmodum ad triumphos martyrii pervenerit, ab ipso inventus suae tempore seriatim Christo duce fida relatione ostendere nitimur ut omnes in Dei laude manentes corroborentur⁵ et infidelitatis superbia sanctae humilitatis iaculo perforetur⁶.

adhuc
infans

2. Igitur dum esset infansulus beatus Tryphon in Christi gratia renatus, bonae arboris bonus fructus traditus est a matre sua sanctissima, nomine Eucharia, cuidam viro religioso, qui eum diu nocturne in Dei ac Domini salvatoris amore sapientissime roboraret¹. Hoc cum fieret, ut ostenderet Dominus cuius meriti esset puer ille praecipuus, cum deambulet cum coaetaneis suis annorum fere duodecim, unus ex ipsis serpentino ictu percussus, venit ad mortem; cumque parentes et propinqui anxiano quaerere medendi gratiam nec invenire valerent, coepit clamare qui semivivus iacebat et dicere: «Obsecro te, sancte Tryphon, accede propius² et ora pro³ me. Si enim hoc egeris, nequaquam moriar, quoniam tibi donata est gratia a Domino ut me sanitati restituas.» Haec eo dicente, conversus populus ad beatum Tryphonem coeperunt

puerum
a morsu
serpentis,

illum cum fletu flagitare dicentes: «Vox pueri ostendit Dei gratiam in te manentem. Succurre ergo nobis, quaesumus⁴, sancte, per Dominum qui te elegit, ut tuo auxilio mereamur sospitem videre filium nostrum.» Commotus vero sanctus illorum fletibus, accessit ad saucium⁵, stansque super eum oravit ad Dominum et dixit: «Domine Deus omnipotens, qui antiqui serpentis venenum, quod mundo propinaverat, pretioso tuo sanguine mundare⁶ dignatus es, tu omne⁷ venenum ab isto puero expelle, ut pristinae redditus sanitati, glorificet sanctum ac venerabile⁸ nomen tuum.» Ad hanc itaque precem⁹ continuo erectus est aeger, ita laetus et incolumis effectus ac si nichil incommoditatis¹⁰ expertus esset. Lacti itaque omnes effecti glorificabant dominum Iesum Christum et beato Tryphoni reverentiam humiliter exhibebant. Sed quia vir Domini sedule in Dei mandatis perseverabat et terrena despiciens caelestia meditabatur, ad hoc pervenire per Dei gratiam¹¹ meruit ut varia infirmitate detentos sanaret, et daemones ex obsessis corporibus mirifice expelleret.

E

3. Asincretus autem quidam negociator, cum ibi esset subitanea quadam valetudine¹ quassatus, decidit in terram et quasi spiritum non haberet, iacebat pene exanimis. Quem cum vidisset sanctus, stetit super illum et facta oratione dixit ei:

Asyncreti-
tum a de-
bilitate,

«Surge, Deum supplex semper venerare potentem,
qui tibi donavit clementer commoda vitae.»

Statim itaque surrexit sanus et alacer et coepit gratias agere domino Iesu Christo et glorificare virtutem sancti Tryphonis dicens: «Nunc cognovi potentiam² Domini et magnitudinem³ virtutis tuae, quoniam virtus Dei es tu et gratia eius tecum permanet. Ideoque illi⁴ semper servio et ipsum semper adoro.»

Lemma. —¹ quarto idus novembris V 1; mense novembri d. X passio V 2; eodem die V 3. —² Tryphon V 3. —³ incipit prologus add. V 3. —⁴ Appamia V 2. —⁵ perstringere V 2, 3. —⁶ superasset V 2. —⁷ quae per eum d. fecerat V 3. —⁸ corrobo//rentur V 2. —⁹ explicit prologus incipit passio eiusdem add. V 3. —¹⁰ 2. —¹¹ roborabat V 2, 3. —¹² propitius V 3.

—³ om. V 3. —⁴ quis V 2. —⁵ saucium V 2. —⁶ emundare V 2. —⁷ corr., prius omnem V 2. —⁸ corr., prius venerabilem V 2. —⁹ prece V 2. —¹⁰ aliquid add. V 2, 3. —¹¹ (per D. g.) dei gratia V 2. —¹² 3. —¹ valetudine V 2. —² potentias V 2. —³ magnitudine V 2. —⁴ illi// V 2.